

Istungidokument

**B9-0503/2022 }
B9-0504/2022 }
B9-0509/2022 }
B9-0518/2022 }
B9-0519/2022 }
B9-0520/2022 } RC1**

22.11.2022

RESOLUTSIOONI ÜHISETTEPANEK

vastavalt kodukorra artikli 132 lõigetele 2 ja 4,

millega asendatakse järgmised resolutsiooni ettepanekud:

B9-0503/2022 (The Left)

B9-0504/2022 (PPE)

B9-0509/2022 (Renew)

B9-0518/2022 (ECR)

B9-0519/2022 (Verts/ALE)

B9-0520/2022 (S&D)

loomakasvatuse ja suurkiskjate kaitse kohta Euroopas
(2022/2952(RSP))

Herbert Dorfmann, Norbert Lins, Daniel Buda, Alexander Bernhuber
fraktsiooni PPE nimel

Clara Aguilera, César Luena
fraktsiooni S&D nimel

Ulrike Müller, Róza Thun und Hohenstein

RC\1267672ET.docx

PE737.706v01-00 }
PE737.707v01-00 }
PE738.835v01-00 }
PE738.844v01-00 }
PE738.845v01-00 }
PE738.846v01-00 } RC1

fraktsiooni Renew nimel
Thomas Waitz
fraktsiooni Verts/ALE nimel
Bert-Jan Ruissen
fraktsiooni ECR nimel
Anja Hazekamp
fraktsiooni The Left nimel

**Euroopa Parlamendi resolutsioon loomakasvatuse ja suurkiskjate kaitse kohta
Euroopas
(2022/2952(RSP))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni 20. mai 2020. aasta teatist „ELi elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“ (COM(2020)0380),
  - võttes arvesse oma 9. juuni 2021. aasta resolutsiooni ELi elurikkuse strateegia kohta aastani 2030 – toome looduse oma ellu tagasi¹,
  - võttes arvesse oma 15. novembri 2017. aasta resolutsiooni loodust, rahvast ja majandust käsitleva tegevuskava kohta²,
  - võttes arvesse nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (elupaikade direktiiv)³,
  - võttes arvesse Berni konventsiooni Euroopa flora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse kohta (Berni konventsioon)⁴,
  - võttes arvesse komisjoni õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi,
  - võttes arvesse komisjoni 12. oktoobri 2021. aasta teatist „Juhenddokument ühenduse tähtsusega loomaliikide range kaitse kohta elupaikade direktiivi alusel“ (C(2021)7301),
  - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõikeid 2 ja 4,
- A. arvestades, et paljudes Euroopa piirkondades laieneb teatavate suurkiskjate, sealhulgas eriti huntide ja karude levikuala või nad taasasustavad alasid, kus neid ei ole juba mõnda aega kohatud, mis toob kaasa konflikti inimtegevusega, eriti lammaste ja veiste ekstensiivse karjatamisega; arvestades, et kariloomade murdmine põhjustab karjakasvatajatele märkimisväärseid kulusid, ning arvestades, et liikmesriikide ja piirkondade vahel on suured erinevused põllumajandustootjate toetamise meetmetes (ja mõnel juhul sellised meetmed puuduvad) ning hüvitamis- ja kohandamise meetmete jaoks kättesaadavaks tehtavates avaliku sektori vahendites;
- B. arvestades, et seadusandlikud meetmed, nagu elupaikade direktiiv, ja rahvusvahelised lepingud, nagu Berni konventsioon, on aidanud kaasa suurkiskjate, sealhulgas hallhundi, pruunkaru, hariliku ilvese ja ahmi arvukuse taastumisele; arvestades, et 2012. aastal elas Mandri-Euroopas 9000 harilikku ilvest, 17 000 pruunkaru, 1250 ahmi ja 12 000 hunti; arvestades, et 2018. aastal tehtud hinnangu⁵ kohaselt on huntide arv

¹ ELT C 67, 8.2.2022, lk 25.

² ELT C 356, 4.10.2018, lk 38.

³ EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7.

⁴ EÜT L 38, 10.2.1982, lk 3.

⁵ IUCNi ohustatud liikide punane raamat „[Canis lupus \(hallhunt\)](#)“, vaadatud 23. novembril 2022.

viimase 10 aasta jooksul märkimisväärselt suurenenud, ulatudes 17 000 isendini, samal ajal kui muude liikide arvukus on jäänud sarnasele tasemele; arvestades, et parimate kättesaadavate andmete põhjal on 2022. aastal huntide koguarv ELi 27 liikmesriigis tõenäoliselt ligikaudu 19 000 ja geograafilises Euroopas tõenäoliselt üle 21 500⁶; arvestades, et Euroopa huntide (*Canis lupus*) kaitsestaatus 2022. aasta hinnangu kohaselt on viimase kümne aasta jooksul teatatud Euroopas huntide levila suurenemisest üle 25 %⁷; arvestades, et Rahvusvaheline Looduse ja Loodusvarade Kaitse Liit (IUCN) on Euroopas liigitanud kõige vähem muret tekitavaks kolm huntide populatsiooni üheksast, kolm pruunkarude populatsiooni kümnest ja kolm hariliku ilvese populatsiooni üheteistkümnest; arvestades, et nii ahmide kui ka Ibeeria ilveste populatsioon Euroopas on endiselt ohustatud;

- C. arvestades, et kasvava hundipopulatsiooni rünnakute negatiivne mõju kariloomadele suureneb; arvestades, et hundid tulevad üha sagedamini inimestele väga lähedale, eriti tihedalt asustatud piirkondades;
- D. arvestades, et enamik suurkiskjate populatsioone Euroopas on piiriülesed; arvestades, et üksikud populatsioonid võivad hõlmata eri riikides nii ELi sees kui ka väljaspool suurt geograafilist ala, mis tekitab olukorra, kus ühes piirkonnas võib ühe populatsiooni kaitsestaatus pidada soodsaks, samas kui naaberpiirkonnas võib seda pidada ranget kaitset vajavaks;
- E. arvestades, et seire lähenemisviisid on väga erinevad, mille tulemusena on ka suurkiskjate populatsiooni suurust puudutavad andmed ebaühtlase kvaliteedi ja kvantiteediga;
- F. arvestades, et programmi LIFE abil on juba rahastatud arvukalt projekte, et leevendada metsloomadega esinevaid konflikte ja edendada pikaajalist suurkiskjatega koosseisusteerimist; arvestades, et aastatel 1992–2019 kulutati programmi LIFE kaudu keskmiselt 3,6 miljonit eurot aastas projektidele, mis keskendusid suurkiskjate tekitatud kahju leevendamise meetmetele, ning 36 miljonit eurot eraldati käimasolevatele projektidele, millega anti kontekstipõhiseid suuniseid leevendusmeetmete, nagu elektritarade, aktiivse karjatamise ja karjakoerte kasutamise tulemuslikkuse kohta paljudes ELi piirkondades; arvestades, et on vaja täiendavaid projekte eri piirkondade ja suurkiskjate liikide jaoks, mida ei ole veel käsitletud;
- G. arvestades, et suurkiskjate arvu kasv ohustab rohkem koduloomi, eelkõige karjamaal peetavaid ja vabakarjatavaid loomi (sõltuvalt kehtestatud meetmetest ja nende tõhususest); arvestades, et see kehtib eriti mägi- ja hõredalt asustatud piirkondade puhul, kus karjatamine on vajalik nende esmatähtsate elupaikade säilitamiseks; arvestades, et teatavatel tihedalt asustatud aladel, kus suurkiskjate looduslikke saakliike on vähe, võib

⁶ Euroopa suurkiskjate algatus – IUCNi liigikaitse komisjoni erirühm Euroopa looduskeskkonna ja looduslike elupaikade kaitse konventsiooni alalise komitee jaoks, „[Assessment of the conservation status of the Wolf \(*Canis lupus*\) in Europe](#)“ (Hundi (*Canis lupus*) kaitsestaatus hindamine Euroopas), 2. september 2022.

⁷ <https://rm.coe.int/inf45e-2022-wolf-assessment-bern-convention-2791-5979-4182-1-2/1680a7fa47> samas, lk 2.

ka oht koduloomade jaoks olla suurem;

- H. arvestades, et üldsuse suhtumine suurkiskjatesse on riigiti ja erinevate huvirühmade lõikes väga erinev, eriti piirkondades, kus suurkiskjad on pikka aega puudunud; arvestades, et hirm rünnakute ees ja ametivõimude piisava toetuse puudumine kahju vältimiseks võib viia kaitsealuste liikide ebaseadusliku tapmiseni;
- I. arvestades, et lamba- ja kitsekasvatusektor, mis on suurkiskjate rünnakute suhtes kõige haavatavam, on juba aastakümneid olnud laiemate sotsiaal-majanduslike põhjuste tõttu majandusliku surve all; arvestades, et see habras sektor võib anda keskkonnaalast lisaväärtust ekstensiivse karjatamise kaudu, aidates kaasa elurikkuse säilitamisele paljudel looduslikust eripärast tingitud piirangutega või madala viljakusega avamaastikel, näiteks mägikarjamaadel, ning aidates võidelda selliste nähtuste vastu nagu erosioon ja metsatulekahjud;
- J. arvestades, et traditsioonilistest mägi- ja tavakarjatamissüsteemidest loobutakse üha enam keskkonna-, põllumajandus- ja sotsiaal-majanduslike probleemide tõttu;
- K. arvestades, et mõnes ELi piirkonnas on programmi LIFE projektide käigus rakendatud ennetusmeetmeid, et vältida kooseksisteerimisest tingitud konflikte, ning on teatatud, et need on aidanud vähendada suurkiskjate tekitatud kahju; arvestades, et nende meetmete tulemuslikkust võivad siiski mõjutada geograafilised olud ja kohalikud tingimused; arvestades, et need meetmed võivad põllumajandustootjatele kaasa tuua rohkem tööd ja kulusid, eelkõige piirkondades, kuhu suurkiskjad tulevad tagasi või kus nad laiendavad oma territooriumi; arvestades, et kooseksisteerimisega seotud konfliktide vältimiseks võetavaid ennetusmeetmeid saab tõhususe suurendamiseks kombineerida; arvestades, et riiklikul tasandil reguleeritud hüvitismaksud on ELis erinevad ega taga alati kantud kahju täielikku hüvitamist;
- L. arvestades, et peale majandusliku kahju, mida suurkiskjate rünnakute põhjustatud põllumajandus- ja koduloomade kadu ja vigastused põllumajandustootjatele ja loomakasvatajatele kaasa toovad, on sellel loomaomanikele ka märkimisväärsed emotsionaalsed tagajärjed;
- M. arvestades, et traditsioonilised loomakasvatustavad, mida Euroopas on kasutatud sajandeid, hõlmavad rohusööjate kariloomade tugevat kaitset kiskjate eest, nagu karjuste ja karjakoerte kasutamine ning karja õine kokkukogumine, et tagada kariloomade otsene ja pidev jälgimine, kuid kuna kiskjate rünnakuid esineb nüüd palju vähem, on nendest on järk-järgult loobutud; arvestades, et mõnedes piirkondades võib osutada keeruliseks nende vanade tavade juurde täielikult ja suures ulatuses tagasi pöörduda, kuna maakasutus muutub põllumajanduspiirkondades multifunktsionaalsemas suunas, turismi tähtsus suureneb ja ELi põllumajandus on nüüd sotsiaal-majandusliku surve all, sest põllumajandustootjate arv väheneb märkimisväärselt ja palgad jäävad alla keskmise; arvestades, et tuleb leida uuenduslikud lahendused, et kohandada kaasaegne karjakasvatus huntide olemasoluga;
- N. arvestades, et suurkiskjate ja loomakasvatuse vahel on vaja konstruktiivset

kooseksisteerimist, mis võimaldab ühelt poolt jätkata suurkiskjate kaitsestaatuse positiivset arengut, samal ajal kui põllumajandustootjatel on juurdepääs vahenditele ja piisavad rahalised ressursid kariloomade vastu toimuvate rünnakute vastu võitlemiseks ja nende ennetamiseks; arvestades, et kõik reguleerimisega seotud otsused peaksid põhinema teadusel ja usaldusväärsetel andmetel ning võtma arvesse ökoloogilisi, sotsiaalseid ja majanduslikke väljavaateid; arvestades, et sidusrühmade ja põllumajandustootjate vahel on vaja jätkata arutelusid piirkondades, kus suurkiskjad on aastakümneid puudunud, ning et tuleb teha täiendavaid jõupingutusi parimate tavade jagamiseks, et toetada ennetusmeetmete kasutuselevõttu ja saada juurdepääs rahastamisele; arvestades, et suurkiskjate arvukuse kasv võib avaldada positiivset mõju ökosüsteemi toimimisele ja vastupanuvõimele, elurikkuse säilitamisele ja ökoloogilistele protsessidele, aidates muu hulgas kaasa metsikute kabiloomade populatsioonide reguleerimisele; rõhutab samuti, et eelkõige rahvusparkides aitab suurkiskjate olemasolu kaasa metsade puhkeväärtusele ja üha kasvavale loodusturismile;

- O. arvestades, et 2021. aasta oktoobris avaldas komisjon uue juhendi loomaliikide, sealhulgas huntide range kaitse kohta elupaikade direktiivi alusel, mille eesmärk on aidata ELi liikmesriikidel parandada elupaikade direktiivi rakendamist kohapeal ning eelkõige tagada selle artikli 16 täielik, selge ja täpne ülevõtmine;
1. võtab teadmiseks elurikkuse poliitika positiivsed tulemused seoses suurkiskjate liikide taastamisega ELis ning võtab teadmiseks nende mõju ökosüsteemi toimimisele ja vastupanuvõimele, elurikkuse säilitamisele ja ökoloogilistele protsessidele ning loomakasvatusele; rõhutab, kui oluline on tagada inimeste, kariloomade ja suurkiskjate tasakaalustatud kooseksisteerimine, eriti maapiirkondades, ning rõhutab vajadust tunnistada, et muutused teatavate liikide populatsiooni suuruses võivad põhjustada arvukalt keskkonna-, põllumajandus- ja sotsiaal-majanduslikke probleeme; tunnistab, et elupaikade direktiivi artikli 2 lõige 3 juba sisaldab paindlikkust sellise koostoime ja kompromisside tõhusaks käsitlemiseks ning seda peetakse ettenähtud otstarbeks sobivaks; märgib, et neid paindlikkusmeetmeid tuleks rohkem uurida;
  2. kutsub komisjoni üles jätkama edusammude hindamist liikide soodsa kaitsestaatuse saavutamisel teaduslike tõendite alusel, et nõuetekohaselt hinnata ja jälgida suurkiskjate populatsiooni levikut ja suurust, sealhulgas nende mõju loodusele ja elurikkusele; rõhutab vajadust võtta arvesse liikide suurt piiriülest liikuvust, kuna sama liigi eri populatsioonide kaitsestaatuse võib piirkonniti erineda; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles piiriülest koostööd veelgi intensiivistama ning rõhutab, et seiret tuleks koordineerida ühtlustatud meetodika abil, võttes vajaduse korral arvesse riikidevahelisi populatsioone ja (bio)geograafilisi piirkondi; kutsub komisjoni üles eraldama vahendeid elurikkusealasteks uuringuteks, näiteks programmi „Euroopa horisont“ raames, et ajakohastada suurkiskjate leviku ja asustustiheduse kaarte; palub komisjonil tagada, et liikmesriigid kasutavad iga suurkiskjaliigi ja tema poolt elurikkusele antava kasu puhul asjakohaseid seiremeetodeid, mis võimaldavad koguda kvaliteetseid, võrreldavaid ja standarditud andmeid populatsiooni suuruse tõhusaks hindamiseks;

3. tunnistab, et suurkiskjate rünnakud kogu Euroopas sagenevad, ja tunnistab nende negatiivset mõju loomakasvatatajatele; rõhutab, kui oluline on, et liikmesriigid koguksid ka teavet ja annaksid aru suurkiskjate rünnakutest tuleneva kahju kohta; rõhutab, et loomakasvatatajatele tekitatud kahju suundumuste põhjalik seiramine on eduka poliitika peamine eeltingimus, kuid liikmesriigid kasutavad erinevaid uurimis- ja seiremeetodeid; toonitab standarditud aruandlusvormingute tähtsust ja rõhutab, et see peaks kehtima ka kahju leevendamise programmide (sealhulgas hüvitamise ja ennetamise) tõhususe järelevalve suhtes; nõuab, et järelevalve tulemused ja kasutatud meetodika tehtaks üldsusele õigeaegselt ja läbipaistvalt kättesaadavaks; toonitab, et komisjon peaks koordineerima andmete kogumist ja tegema analüüse;
4. rõhutab, et oluline on parandada looduslike liikide tervise seiret, eriti mis puudutab koera ja hundi hübriidiseerumist, mis tuleks varases etapis ennetavalt avastada; nõuab standardset poliitikat hübriidide tuvastamiseks ja läbipaistvat lähenemisviisi, sealhulgas huntide DNA-proovide üldist piiriülest vahetamist teadusasutuste vahel;
5. palub komisjonil ja liikmesriikidel aidata kooseksisteerimisest tulenevate konfliktidega silmitsi seisvatel piirkondadel välja selgitada, kuidas sobivalt ja vastutustundlikult kasutada ära paindlikkust, mis on juba olemas elupaikade direktiivi artikli 16 lõike 1 alusel; võtab teadmiseks komisjoni 12. oktoobril 2021 avaldatud ajakohastatud juhenddokumendi ühenduse tähtsusega loomaliikide range kaitse kohta elupaikade direktiivi alusel⁸; rõhutab, et komisjoni kohustus on olemasolevaid suuniseid selgitada ja oma juhiseid vajaduse korral ajakohastada, sealhulgas artiklite 12 ja 16 tõlgendamise osas, ning julgustab liikmesriike olemasolevaid suuniseid paremini kasutama ja tõhusalt tegutsema, et vältida, leevendada ja hüvitada suurkiskjate põhjustatud kahju, võttes arvesse piiriüleseid populatsioone, ning luua tõhus õigus- ja institutsiooniline raamistik, et toetada põllumajandustootjaid ja tõuaretajaid sellise kooseksisteerimise võimaldamiseks;
6. tuletab meelde, et erandeid tuleks kooskõlas elupaikade direktiivi ja Berni konventsiooniga kasutada ainult üksikjuhtumipõhiselt, kui ükski muu alternatiivne lahendus ei ole tulemust andnud; kutsub liikmesriike üles tagama, et erandite tegemine suurkiskjate kontrolli all hoidmiseks on viimane abinõu ja selgelt eraldatud jahipidamisest;
7. nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid korraldaksid eri sidusrühmadele, sealhulgas maapiirkondade osalejatele võimalusi suurkiskjate mõju arutamiseks; nõuab tungivalt, et nad annaksid teavet praktiliste lahenduste ja rahastamisvõimaluste kohta seoses kariloomade vastu suunatud rünnakuid ennetavate meetmetega ning korraldaksid selge teadlikkuse suurendamise kampaania; rõhutab, et oluline on töötada välja suurkiskjatega kooseksisteerimist käsitlevad sidusrühmade platvormid ELi, riigi ja kohalikul tasandil, näiteks inimeste ja suurkiskjate kooseksisteerimist käsitlev ELi platvorm, ning edendada dialoogi, kogemuste vahetamist ja koostööd inimeste ja kaitsealuste liikide vaheliste konfliktide lahendamiseks; kutsub komisjoni üles toetama

⁸ Komisjoni 12. oktoobri 2021. aasta teatis „[Juhenddokument ühenduse tähtsusega loomaliikide range kaitse kohta elupaikade direktiivi alusel](#)“ (C(2021)7301).

kooskõlastatud lähenemisviiside väljatöötamist kõigis liikmesriikides;

8. palub komisjonil anda aru selle kohta, kuidas mõjutab suurkiskjate olemasolu Euroopas loomakasvatuse elujõulisust, elurikkust, maakogukondi ja maaturismi, sealhulgas põlvkondade vahetumist põllumajanduses, võttes arvesse loomakasvatuse elujõulisust mõjutavaid sotsiaal-majanduslikke tegureid; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles hindama mõju, mida suurkiskjate rünnakud võivad avaldada loomade heaolule ja põllumajandustootjate heaolule, sissetulekutele ning suurematele tööjõu- ja materjalikuludele, võttes arvesse ka seda, kas ennetusmeetmeid rakendati või mitte ja kui tõhusad need olid;
9. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles koostama kindla ja põhjaliku hinnangu Euroopa tasandil ja igas liikmesriigis igale suurkiskjaliigile ja nende elupaikadele avalduvate kõigi asjakohaste ohtude ja survetegurite kohta, kas looduslikel põhjustel või inimtegevusest tingitud tegurite tõttu; palub, et elupaikade killustumise vältimiseks kaardistaksid liikmesriigid ja komisjon ka suurkiskjate populatsioonide prioriteetsed ühenduspiirkonnad ning määraksid kindlaks kõige olulisemad ökoloogilised koridorid, levikutõkked, suure suremusega teelõigud ja muud olulised maastikuelemendid, mis on seotud suurkiskjate leviku killustatusega;
10. rõhutab, et mägipiirkondades, sealhulgas eelkõige Alpi piirkonnas asuvad loomakasvatuseettevõtted on suurkiskjate põhjustatud kasvava kahju suhtes eriti haavatavad; juhib tähelepanu sellele, et nendes piirkondades asuvad põllumajanduseettevõtted on sageli väikesed ja nende tegevusega kaasnevad suured lisakulud ning neid tuleks kaitsta ja toetada, kuna need võivad aidata kaitsta mägimaastikke ja elurikkust ebasoodsates piirkondades; juhib tähelepanu sellele, et sellised alad nagu jussheinaga (Nardus) liigirikkad mäestikurohumaad ränirikkal mullal ning alpiinsed ja lähialpiinsed rohumaad lubjarikkal mullal väärivad elupaikade direktiivi kohaselt erilist kaitset; märgib, et need elupaigad on tekkinud metsikute kiskjate kohalolekul, ning juhib tähelepanu sellele, et nende alade kaitsmisel on oluline tegur ekstensiivne karjatamine, näiteks veiste ja hobuste karjatamine või karjase valve all karjatamine; kutsub komisjoni üles konkreetsete lahenduste abil kaitsma ja säilitama traditsioonilisi põllumajandustavasid, nagu karjatamine, valve all karjatamise mudel, UNESCO tunnustatud rändkarjatamine ja karjakasvatajate eluviis; tunnistab, et mõned neist tavadest saab hõlmata ökokavadest rahastatavate võimalike põllumajandustavade esitatud loeteluga;
11. palub komisjonil ja liikmesriikidel tunnistada, et praegu kättesaadavad ennetusmeetmed, sealhulgas tarad ja valvekoerad, mis on mõnes ELi piirkonnas edukad, võivad põhjustada põllumajandustootjatele täiendavat finants- ja tööjõukoormust, neid ei toetata alati ELi või riiklikest vahenditest ning nende tõhusus ja tulemuslikkus on kohalikest tingimustest sõltuvalt erinev⁹¹⁰; rõhutab sellega seoses, et rahalise toetusega

⁹ Cortés, Y. jt, „[A decade of use of damage prevention measures in Spain and Portugal](#)“ (Kümme aastat kahju vältimise meetmete kasutamist Hispaanias ja Portugalis), *Carnivore Damage Prevention News*, 2020.

¹⁰ Oliveira, T. jt, „[The contribution of the LIFE program to mitigating damages caused by large carnivores in Europe](#)“ (Programmi LIFE panus suurkiskjate tekitatud kahju leevendamisel Euroopas), *Global Ecology and*

enetusmeetmete võtmiseks peaks kaasnema nõuandev toetus, et tagada nende terviklik ja õigeaegne rakendamine; rõhutab, et enetusmeetmete rakendamisel ja erandite kaalumisel tuleb arvesse võtta maastiku laadi, geograafilisi tingimusi, suurkiskjatega kooseksisteerimise ajalugu ja muid valdavaid tegureid, nagu turism, mis on sageli asjaomaste piirkondade jaoks oluline; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurkiskjate populatsioonide suurenemise korral tunnustama, kui oluline on kooskõlas elupaikade direktiiviga ennetavalt välja töötada ja rakendada leevendusstrateegiaid, mis põhinevad teaduslikel tõenditel;

12. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema teaduslikult kindlaks ja toetama parimaid teostatavaid enetusmeetmeid, et vähendada suurkiskjate rünnakuid ja kahju kariloomadele, võttes arvesse liikmesriikide piirkondlikke ja kohalikke iseärasusi, ning toetama põllumajandustootjaid nende enetusmeetmete taotlemisel, et edukaid lähenemisviise paljundada ja suurendada; nõuab ka nende tõhusat kaasamist nõustamis- ja teavitamisteenustesse; nõuab, et suuredataks programmi LIFE rahastamist projektidele, mille eesmärk on saavutada suurkiskjatega kooseksisteerimine, toetades samal ajal liikide kaitse rahastamist; nõuab, et eelistataks väikesemahulisi projekte, mille eesmärk on jagada ja arendada parimaid tavasid suurkiskjatega kooseksisteerimise kohta, ning kutsub komisjoni üles määrama kindlaks asjakohased nõuded kahju leevendamise meetmete tõhususe mõõtmiseks ja selle kohta aruandmiseks ELi rahastatud projektides, näiteks programmi LIFE kaudu, seades esikohale objektiivsed ja kvantitatiivsed hindamismeetodid;
13. kutsub liikmesriike üles koostama ja rakendama ulatuslikke liikide tegevuskavasid või kaitse- ja/või reguleerimiskavasid, kui need ei ole juba olemas, võttes arvesse inimeste asustustihedust, maastikustruktuure, karjakasvatust, kaitsestaatust, muud asjakohast inimtegevust ja metsikute kabiloomade populatsioone;
14. rõhutab vajadust seirata korrapäraselt suurkiskjate populatsioone, et kavandada strateegiliselt kaitsemeetmeid, kohaldada konfliktide vähendamiseks enetusmeetmeid ja hinnata kõigi meetmete tulemusi; märgib, et seire peaks põhinema kindlal meetodikal, edendama ja hõlbustama eri sidusrühmade osalemist ning selle tulemustest tuleks korrapäraselt teavitada ühiskonda ja peamisi sidusrühmi;
15. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema kindlaks piisavad ja pikaajalised rahastamisvõimalused asjakohaste enetusmeetmete võtmiseks ja põllumajandustootjatele piisava hüvitise maksmiseks mitte ainult suurkiskjate rünnakute tagajärjel kantud kahju ja tekkinud kulude eest, vaid ka rakendatud leevendusmeetmeteks, et tagada suurkiskjate ja säästvate loomakasvatustavade kooseksisteerimine; rõhutab, et hüvituskavad, mis on välja töötatud nii, et loomakasvatus ja suurkiskjate kohalolek ei tähenda põllumajandustootjatele kasumi vähenemist, peaksid katma kiskjate rünnakutega seotud otsesed ja kaudsed kulud ning need tuleks suurima tõhususe tagamiseks integreerida enetusmeetmetega; rõhutab, et suurkiskjate, sealhulgas hübriidliikide tekitatud kahju põllumajandusloomadele tuleks õiglaselt ja ulatuslikult hüvitada; kutsub liikmesriike ja piirkondi üles parandama

juurdepääsu rahalisele hüvitisele; kutsub komisjoni üles tunnistama, et suurkiskjate rünnakute arvu suurenemine tähendab, et suurenevad ka koduloomade kaitseks eraldatud vahendid ja hüvitiste väljamaksed; peab kahetsusväärseks, et loomakasvatajatele pärast rünnakut makstav hüvitis on liikmesriigiti erinev; kutsub komisjoni üles kaaluma oma põllumajandussuuniste muutmist, et hõlbustada suurkiskjate tekitatud kahju hüvitamist riigiabina;

16. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile ja nõukogule.